

Zuidoost Open Huis

Structuurvisie Zuidoost 2020

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Zuidoost

Aan de lezer,

We hebben er met enthousiasme aan gewerkt: de structuurvisie Amsterdam Zuidoost 2020. De afgelopen twee jaar zijn wij, leden van het dagelijks bestuur van Zuidoost, met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, vakinhoudelijke professionals op allerlei gebied en raadsleden in debat geweest over belangrijke kwesties die de toekomst van Zuidoost gaan bepalen. Ideeën zijn geanalyseerd, besproken, gewogen en al dan niet opgenomen in deze visie.

Er zijn felle discussies aan voorafgegaan, die ik overigens met veel genoegen heb meegemaakt. Dilemma's van ons stadsdeel gingen bijvoorbeeld over de inrichting van ons openbaar groen, verkeer, bedrijvigheid en wonen.

De structuurvisie is geen filosofisch verhaal over de meest ideale stad met de meest ideale samenleving. Het gaat over Zuidoost met haar unieke mensen en haar unieke planologische kenmerken. Over de relatie tussen Zuidoost, Amsterdam en de buurgemeentes. Het gaat vooral over de samenhang der dingen en het oplossen van knelpunten.

Samenhang en toekomstvisie zijn voor mij als bestuurder sleutelwoorden. Hoe moet Zuidoost er in 2020 uitzien? Welke besluiten moeten we nog nemen en waar voorzien we knelpunten? De structuurvisie is geen blauwdruk voor de toekomst, maar geeft de richting aan waarin het stadsdeel zich ruimtelijk en economisch wil ontwikkelen om welzijn en welvaart van bewoners te bevorderen.

U houdt een toekomstscenario voor stadsdeel Zuidoost in handen. Ik hoop dat u al lezend iets van de betrokkenheid en het enthousiasme zult voelen waarmee wij – bestuur, inwoners, ambtenaren en alle andere professionals - aan deze visie gewerkt hebben.

Els Verdonk
Portefeuillehouder Ruimtelijke Ontwikkeling, Verkeer en Vervoer

Amsterdam Zuidoost, februari 2006

Wat is Zuidoost?

Hoe kan Zuidoost worden getypeerd, wat is Zuidoost? Die vraag is niet zo eenvoudig te beantwoorden. Het is maar vanuit welke hoek men kijkt: Zuidoost is een relatief nieuw Amsterdams woongebied met zowel stedelijke hoogbouw als rustige laagbouwwijken. Dat woongebied is uitgesproken groen, met grote parken en recreatiegebieden en een zeer fraai buitengebied.

Zuidoost is ook een stadsdeel met een jonge gevarieerde bevolking met veel nieuwkomers en steeds meer mensen die blijven. De samenleving van Zuidoost kent een diverse cultuur met een opvallende internationale dimensie. Zuidoost 'swingt' en heeft de ambitie om het tweede uitgaanscentrum van Amsterdam te worden.

Zuidoost vormt tegelijk een van de grootste en belangrijkste werkgebieden in de Amsterdamse regio. Binnen West-Nederland kan Zuidoost worden gezien als een strategisch gelegen knooppunt in de binnenflank van de Randstad. Kortom: Zuidoost is eigenlijk heel veel tegelijk.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Wat is Zuidoost?	3
Ontwikkelingen en achtergronden	5
Welke ontwikkelingen spelen rondom Zuidoost?	9
Opgave	11
Visie	13
Participatie	17

Ontwikkelingen en achtergronden

Bijlmermeer

Amsterdam Zuidoost is druk bezig met de vernieuwing van de Bijlmermeer. De uniforme hoogbouw van de Bijlmer maakt plaats voor gevarieerde bouw. Wijkcentra worden opgeknapt, de verkeersstructuur wordt gedifferentieerder en het groen maakt deels plaats voor woningen, straten en pleinen. Het Bijlmerpark wordt omgevormd tot een stadspark en wordt verbonden met het nieuwe Anton de Komplein.

De uitvoering van alle plannen is een indrukwekkend omvangrijke operatie die zeker tot 2010 veel aandacht en capaciteit van het stadsdeel zal vergen. Na die operatie is de Bijlmer naar verwachting een stabiel woongebied geworden met een bevolking die welvarender is en in aantal gegroeid.

Gaasperdam en Venserpolder

Amsterdam Zuidoost is echter meer dan alleen de Bijlmermeer. Er behoren ook andere gebieden toe en juist die wachten de komende decennia nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen. De woonwijken Gaasperdam en Venserpolder beslaan tezamen bijna de helft van het oppervlak van Zuidoost. Deze wijken zijn nog jong. Studie in de afgelopen jaren maakt duidelijk dat er maatregelen noodzakelijk zijn om de sociaal economische situatie te verbeteren, echter niet op de schaal van de vernieuwing van de Bijlmer. De vernieuwing van de Bijlmer zorgt dat meer mensen hier een wooncarrière kunnen doormaken. Maar ook in de andere woongebieden is er behoefte om de differentiatie in het woonmilieu te vergroten en aan de woonwensen van de groeiende middenklasse te voldoen. Daarmee kan een uitstroom naar de regio worden voorkomen en een afkalving van het voorzieningenniveau worden tegengegaan. Op het gebied van veiligheid en wooncultuur gaat het steeds beter met Zuidoost, maar het negatieve imago uit het verleden is hardnekkig.

Aan de weespertrekvaart in Driemond

Zuidoostlob

De verkeersafwikkeling in de Zuidoostlob (het gebied tussen Amstelstation tot en met het AMC) is een van de onderwerpen van de ontwikkelingsstrategie die door gemeente Amsterdam, stadsdeel Zuidoost en de buurgemeenten wordt opgesteld voor de werkgebieden. Voor die verkeersafwikkeling vormt de toekomst van de Gaasperdammerweg een cruciale factor. De minister neemt volgend jaar het besluit of de Gaasperdammerweg wordt verbreed of dat er een nieuwe snelweg door het Geingebied komt. Het stadsdeel is vóór verbreding van de Gaasperdammerweg, onder de voorwaarde dat de weg zodanig wordt ingepast dat de barrièrewerking en milieuhinder worden teruggedrongen.

Centrumgebied Zuidoost

De realisatie van een NS-station Holendrecht bij het AMC is de aanleiding om in Zuidoost een nieuw knooppunt te ontwikkelen van stedelijke tot regionale betekenis. Het centrumgebied Zuidoost, als tweede uitgaanscentrum van Amsterdam, staat aan de vooravond van een nieuwe fase in haar ontwikkeling. Het betreft de plannen van Getz, de komst van de Music Dome, maar ook de recente beslissing om ook de Amsterdamse Poort te gaan herstructureren en het centrumgebied meer tot een eenheid te maken.

Economische activiteit

In de woongebieden van Zuidoost groeit de vraag naar mogelijkheden voor kleinschalige economische activiteiten. Lokaal ondernemerschap versterkt de identiteit van Zuidoost en draagt bij aan participatie en emancipatie. De economie heeft haar zwaartepunt echter in Amstel III, dat een groot deel van het grondgebied van het stadsdeel beslaat. Dit werkgebied wordt nog te veel als een aparte wereld gezien. Amstel III groeit gestaag verder en dat is goed voor de economie en de werkgelegenheid, ook voor de inwoners van Zuidoost. Keerzijde is de groeiende stroom autoverkeer die ook in de woongebieden van het stadsdeel voor steeds meer overlast zorgt.

Groen

Zuidoost heeft een omvangrijk areaal aan groen- en recreatiegebieden. Dat groen wordt zonder meer gewaardeerd. In de loop der tijd is er echter, overigens mede door die omvang, over de gehele linie wel een verschraving en van de kwaliteit en van de verscheidenheid van het groen opgetreden. Op sommige plekken is het groen in kwaliteit toegenomen.

Welke ontwikkelingen spelen rondom Zuidoost?

Voor de gebieden die grenzen aan Zuidoost zijn ontwikkelingen te verwachten, die in de periode 2010 - 2020 van belang kunnen worden voor het stadsdeel.

Verstedelijking

Het betreft de verstedelijking van omgeving station Duivendrecht, van de zone ten noorden van de Bijlmer (de Diemertakzone), de uitbreiding van Weesp in de Bloemendalerpolder en mogelijk de nieuwe stedelijke ontwikkelingen bij Abcoude. De regio in zijn geheel staat een nieuwe woningbouw golf te wachten. Komende decennia zullen zo'n 150.000 woningen moeten worden bijgebouwd. Grofweg een derde moet in Almere verrijzen, een derde in de zuidwesthoek van de regio en een derde binnen de contouren van Amsterdam.

Economisch gezien zal de werkgelegenheid vooral groeien in Amsterdam en rond de luchthaven Schiphol. In de as Schiphol - Amsterdam - Almere komt er zodoende nog veel meer verkeer en de belangrijkste nieuwe projecten van infrastructuur zijn daarom juist in deze zone gepland.

Strategische ligging Zuidoost

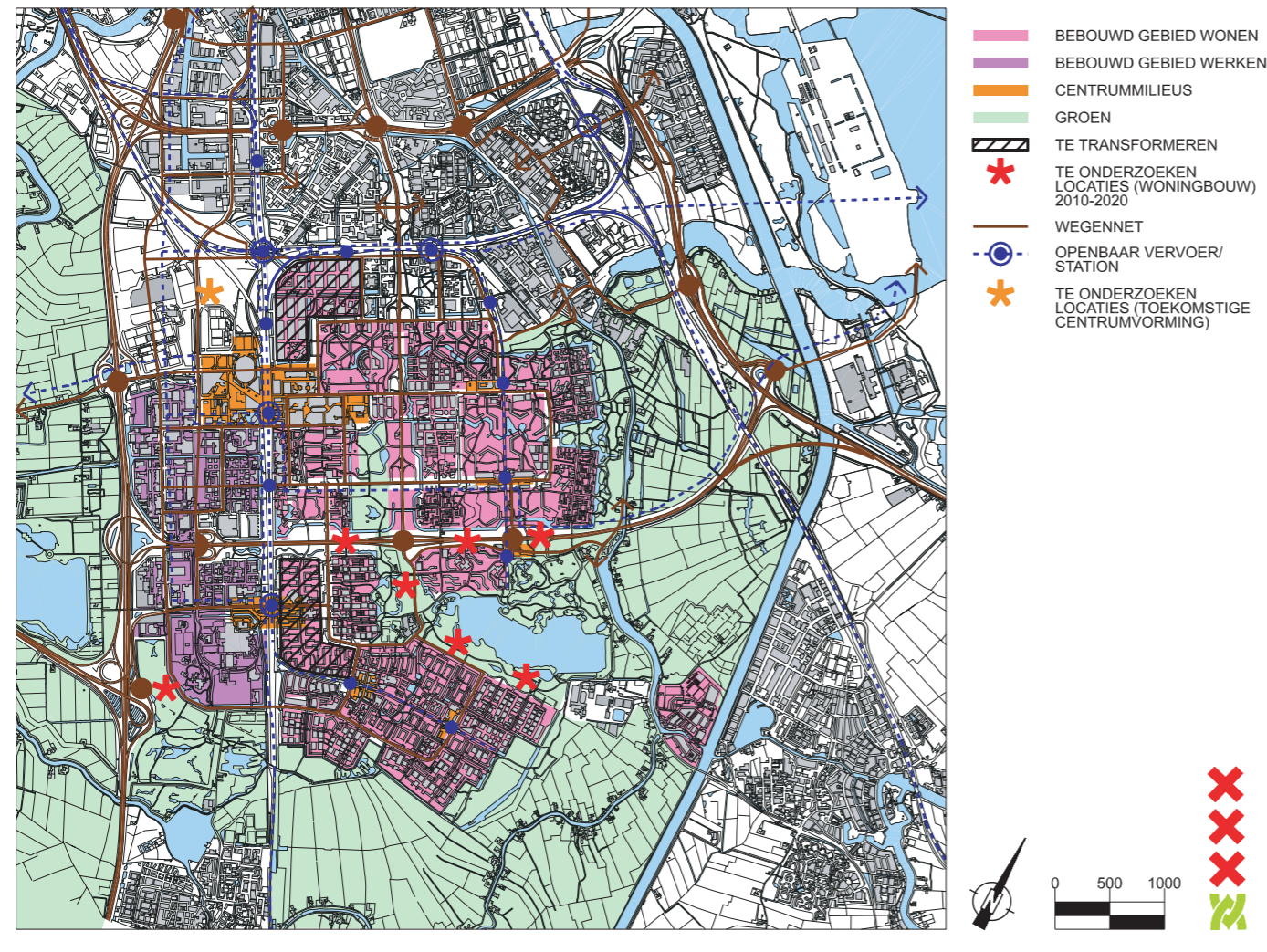
Stadsdeel Zuidoost is onderdeel van Amsterdam en heeft sinds haar ontstaan een sterke oriëntatie op het Amsterdamse centrum. Dat zal nog wel even zo blijven maar gaandeweg komt er wel iets bij, namelijk steeds betere verbindingen met de regio.

Door de ligging in het regionale infrastructurele netwerk is Zuidoost vanuit de regio zeer goed bereikbaar per auto en per openbaar vervoer. De laatst geplande infrastructurele projecten betekenen een verdere versterking van deze positie. Door de omvangrijke woningbouw in Almere en elders in de regio zijn het dat werkgebied Amstel III en centrumgebied Zuidoost nog centraler komen te liggen en dus aantrekkelijker worden voor nieuwe bedrijven en voorzieningen.

Door de strategische ligging is Zuidoost een uitvalsbasis en een plaats om te wonen. Dat zou Zuidoost voor meer mensen uit Amsterdam en de regio aantrekkelijk kunnen maken om zich te vestigen. In Zuidoost is er bovendien nog ruimte, het ligt op steenworp afstand van de Amsterdamse binnenstad en heeft duidelijk meer karakter dan de gemiddelde Vinexwijk.

Opgave

STRUCTUURVISIE ZUIDOOST Overall wensbeeld 2020

Wat is in essentie de opgave waarvoor stadsdeel Zuidoost staat in de periode tot 2020 en op welke vragen moet de structuurvisie een antwoord bieden?

Vernieuwing Bijlmer

De vernieuwing van de Bijlmer is een omvangrijke en complexe operatie. Het stadsdeel als organisatie heeft daar nu en in de komende jaren nog de handen vol aan. Het accent in de vernieuwing ligt op het fysiek ingrijpen, maar de aanleiding tot deze operatie en de dagelijkse problemen in het stadsdeel zijn evenzeer sociaal economisch van aard. Dat betekent dat er niet alleen (heel veel) gebouwd moet worden, maar ook voortdurend moet worden geïnvesteerd in voorzieningen, met name in de sfeer van onderwijs, jongeren en participatie. Aldus wordt de dagelijkse agenda van het stadsdeel sterk bepaald door de *verbouwing van het huis* en het welzijn van de bewoners.

Ontwikkeling regio

In de andere gebieden van Zuidoost (bijvoorbeeld Venserpolder, Holendrecht en Driemond) spelen nieuwe ontwikkelingen en die brengen nieuwe uitdagingen met zich mee. Die zullen door het stadsdeel worden opgepakt, maar het stadsdeel staat er niet alleen voor: ze krijgt hulp van buiten. Rondom Zuidoost, in de regio, blijkt er immers van alles gaande waar het stadsdeel voordeel bij kan hebben. De regionale vraag naar woningen kan de motor zijn om draagvlak te creëren voor het wonen in Zuidoost. De regionale behoefte aan woningen kan ook perspectief bieden wat betreft differentiatie van nieuwe en bestaande woongebieden. De stedelijke ontwikkeling op de as Schiphol-Amsterdam-Almere zal in Zuidoost leiden tot meer vraag naar ruimte voor nieuwe bedrijven. Die bieden meer mensen in Zuidoost werk en zullen ook

de economie in de woongebieden stimuleren. Er zal in Zuidoost meer vraag komen naar ruimte voor voorzieningen en die vormen de basis voor een geslaagde ontwikkeling van centrumgebied Zuidoost, inclusief de Amsterdamse Poort.

De toekomstige grote regionale projecten van infrastructuur lopen door of rakelings langs het stadsdeel. Die verkeersstromen gaan niet alleen maar aan Zuidoost voorbij; voor een groot deel zijn juist de bedrijven en voorzieningen in het stadsdeel zelf de bestemming.

Zuidoost: open huis

Kortom, de ontwikkelingen die vanuit de regio afkomen op Zuidoost zullen ongetwijfeld ook nieuwe problemen met zich meebrengen (congestie bijvoorbeeld), maar per saldo overheersen toch de kansen.

Die kansen betreffen vooral de groeiende aantrekkelijkheid van Zuidoost voor nieuwe bewoners, bezoekers, bedrijven, instellingen, voorzieningen, et cetera. De opgave is dus om die kansen te verzilveren zodat dat het huidige Zuidoost en haar bewoners daarvan profiteren en meegroeien naar een nieuwe toekomst met een nieuwe oriëntatie op de ruimere omgeving.

Met andere woorden: na *de verbouwing van het huis* breekt het moment aan dat het stadsdeel *open huis* kan gaan houden.

Visie

Hieronder puntsgewijs de visie op Amsterdam Zuidoost in 2020:

Algemeen

- Zuidoost vormt in 2020 een goed bereikbaar stedelijk gebied waar het voor velen aantrekkelijk is om te wonen en te werken. Er is veel variatie in woonmilieus, basisvoorzieningen als onderwijs en zorg staan op een goed niveau, er zijn verschillende fraaie parken en er is een toegankelijk en bruisend centrumgebied. Zuidoost heeft daarbij een eigen identiteit; de bevolking is relatief jong, 'swingt' en er is een zeer gevarieerde cultuur met een internationale dimensie.

Wonen, werken en voorzieningen

- Zuidoost is in 2020 een woongebied waar niet alleen haar eigen bewoners een wooncarrière kunnen doormaken, maar ook veel nieuwe draagkrachtige bewoners uit Amsterdam en de regio zich hebben gevestigd en willen gaan vestigen. De diversiteit in woningen en woonmilieus en de omvang van de woningvoorraad is voor dat doel in de loop der jaren stelselmatig vergroot. Het imago als woongebied is gaandeweg sterk verbeterd door voortdurende aandacht voor openbare orde en veiligheid en door investeringen en beleid voor goede basisvoorzieningen in het stadsdeel, op basis van een sociaal structuurplan. Maar ook nieuwe, met name culturele, initiatieven hebben Zuidoost op een andere, verrassende manier op de kaart gezet en het imago verbeterd.
- Er worden na 2010 zo'n 5000 nieuwe woningen gebouwd in Zuidoost. Voor een deel worden die woningen gerealiseerd op knooppunten van openbaar vervoer zoals centrumgebied Zuidoost en knooppunt Holendrecht, voor een deel in de zone rond de verdiept aangelegde en overkluisde

Gaasperdammerweg, en voor een deel in groene gebieden zoals de Zuidoever Gaasperplas, Oostzijde van Centraal Park Gaasperdam en rond het AMC. De woongebieden Venserpolder en Holendrecht West hebben een geleidelijke transformatie ondergaan waarbij gefaseerd een pakket van uiteenlopende maatregelen is getroffen.

- Het werkgebied Amstel III en het AMC hebben de ruimte gekregen zich verder te ontwikkelen en te intensiveren. Behalve nieuwe bedrijven zijn er ook meer voorzieningen gekomen in het werkgebied waardoor de diversiteit is toegenomen. In het woongebied is op diverse plekken een bloeiende kleinschalige economie tot ontwikkeling gekomen. Daarmee hebben verschillende dreven en lokale voorzieningencentra zich tot gemengde en levendige zones kunnen ontwikkelen.
- Centrumgebied Zuidoost vormt het centrum van Zuidoost en heeft zich ontwikkeld tot tweede (uitgaans)centrum van de regio met een rijk programma aan cultuur (muziek en dans) en amusement, maar ook regionale instellingen en bedrijven en een bloeiende detailhandel. Het trekt dagelijks vele toeristen, bezoekers en klanten, maar is tegelijkertijd ook een echt stadshart voor Zuidoost geworden. Nabij station Duivendrecht, worden sinds kort ook stedelijke en regionale voorzieningen tot ontwikkeling gebracht, met name in de sfeer van sport en vrijetijdsbesteding, complementair aan centrumgebied Zuidoost. Ook bij NS-station Holendrecht heeft centrumontwikkeling plaatsgevonden, met zorg en welbevinden als centraal thema.

Verkeer en vervoer

- In 2020 is het stadsdeel drukker geworden met autoverkeer. Er zijn samen met de buurgemeenten en de centrale stad echter ook een aantal knelpunten opgelost en het infrastructuurele netwerk is uitgebreid voor een betere verkeersafwikkeling in de spits. Met de verbreding van de Gaasperdammerweg en de herinrichting van de aansluitingen heeft deze snelweg meer bestemmingsverkeer voor haar rekening genomen en de toename van het sluipverkeer over de dreven kunnen stoppen.
- Een belangrijke factor in de beperking van de groei van het autoverkeer is de strategie van 'mobiliteitsmanagement' geweest. Deze betrof een uitgekiend pakket van maatregelen, zoals uitbreiding van openbaar vervoer met hoogwaardige en frequente busdiensten in de spits, intensief en gemengd ruimtegebruik bij openbaar vervoerknooppunten invoering van parkeerbeleid en prijsbeleid, stimulering van het fietsen in Zuidoost, toepassing van nieuwe informatiesystemen en een vernieuwende organisatie van de bereikbaarheid in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven.

Groen, water en milieu

- In 2020 is het areaal groen in Zuidoost afgenomen ten opzichte van 2005. De grote parken zijn echter behouden en met uitvoering van een actieplan voor het groen is er meer kwaliteit en differentiatie gekomen. Beeld en gebruiksmogelijkheden van stadspark, randpark, wijkpark en regionaal park zijn onderling zeer verschillend en toegesneden op de functie. De nieuwe woningbouwprojecten aan de randen van het Gaasperpark en Centraal park Gaasperdam hebben een positieve bijdrage geleverd. De parken zijn, analoog aan de historie van het Bijlmerpark, veiliger geworden, ze worden beter gebruikt en er zijn meer middelen voor beheer en onderhoud beschikbaar gekomen.
- Gelijkopgaand met de nieuwe stedelijke ontwikkelingen in het stadsdeel is de bergingscapaciteit van het watersysteem uitgebreid. Water is daarbij gepromoveerd van een op te lossen probleem tot een drager van ruimtelijke kwaliteit en milieukwaliteit.
- In 2020 zijn er uiteenlopende maatregelen getroffen om een goede luchtkwaliteit te waarborgen. De inpassing van de Gaasperdammerweg heeft daaraan een belangrijke bijdrage geleverd.

Participatie

De structuurvisie Zuidoost 2020 is in vijf openbare bijeenkomsten met bewoners, experts, ondernemers, stadsdeelraad en -bestuur Zuidoost besproken. Ook jongeren hebben in twee sessies hun bijdrage geleverd aan hun toekomstig Zuidoost. Al deze bijdragen zijn gewogen en al dan niet verwerkt in de structuurvisie. Na het formele inspraaktraject heeft de stadsdeelraad Zuidoost de Structuurvisie in september 2005 vastgesteld. In februari 2006 is de visie aangeboden aan de Commissie Stedelijke Ontwikkeling en Waterbeheer van de gemeente Amsterdam.

Meer informatie?

Dit boekje, dat u wordt aangeboden door stadsdeel Zuidoost, is de verkorte versie van de Structuurvisie 2020. Als u meer wilt weten kunt u de uitgebreide versie bij het stadsdeel aanvragen.

Colofon

Ontwerp en productie: sector REO stadsdeel Amsterdam Zuidoost gemeente Amsterdam en ABC
fotografie: Ruben San A Jong, Mark Kohn en stadsdeel Amsterdam Zuidoost

Druk: Stadsdrukkerij Amsterdam N.V.

Oplage: 1000 stuks

© stadsdeel Amsterdam Zuidoost

1e druk, februari 2006

Deze brochure is een uitgave van stadsdeel Amsterdam Zuidoost

www.zuidoost.amsterdam.nl

Toko Ganzenhoef

Gemeente Amsterdam
Stadsdeel Zuidoost